

CSOHÁNY JÁNOS

SZENTPÉTERI KUN BÉLA JOGÁSZPROFESSZOR,
A DEBRECENI M. KIR. TISZA ISTVÁN
TUDOMÁNYEGYETEM 1930/31. TANÉVI
RECTOR MAGNIFICUSA

BÉLA SZENTPÉTERI KUN, PROFESSOR OF CHURCH LAW, THE RECTOR MAGNIFICUS OF THE HUNGARIAN ROYAL ISTVÁN TISZA UNIVERSITY OF DEBRECEN DURING THE ACADEMIC YEAR 1930/1931. In the first three decades of its existence the head of the university's faculty of jurisprudence and state law was the renowned scholar of law and the outstanding organizer Béla Szentpéteri Kun. Previously he had been professor of the Protestant College's academy of law, then one of the respected figures of the newly organized Faculty of Law. He served as dean for several semesters and in the 1930/1931 academic year he was elevated to the position of rector of the university. During the war years of 1944/1945 he was the only professor of law to stay in Debrecen and it was due to him that the Faculty of Law was capable of functioning uninterrupted. After the war he was made to retire, then, as a manifestation of the social transformation of the times, his department was dismantled.

Életútja

Monostorpályiban született a neves egyházbíró 1874. november 8-án. Az anyakönyvi bejegyzés szerint Kun Béla néven keresztelték meg, édesapja, Kun László (1837?–1913, monostorpályi lelképásztor 1865–1913), haláláig nem viselte a Szentpéteri előnevet. A későbbi professzor Kun Béla néven végezte iskoláit és tevékenykedett, publikált számos cikket, szerkesztett újságot és adott ki tudományos szakmunkákat 1919-ig. Azt követően sok esetben összetévesztették a Tanácsköztársaság hasonló nevű, bár doktori címmel nem rendelkező vezetőjével, amiből dr. Kun Béla egyetemi rendes tanárnak kellemetlenségei származtak, ezért vette fel a Szentpéteri előnevet, amit hol kis, hol nagy kezdőbetűvel írva találunk a szakirodalomban.¹ Mindkét szülője lelkészi családból

¹ A Monostorpályi Református Egyházközség keresztelési anyakönyvének bejegyzése szerint Kun Béla 1874. november 8-án született, november 16-án keresztelték meg, apja Kun László lelképásztor, anyja Szabó Teréz. Ugyanennek az egyházközségnek a halotti anyakönyvében szerepel Kun László helybeli lelképásztor halálzási bejegyzése, mely szerint 1913. április 25-én hunyt el, temetése április 27-én volt, élt 76 évet, halálának oka aggkori végegyengülés, családi állapota házas, tehát felesége még élt. A Szentpéteri névnek nyoma sincs az anyakönyvekben. Hajdu József Ákos e jegyzetben alább címléírt dolgozatában téved, amikor Kun László lelképásztort is a 332. lapon Szentpéteri előnévvel szerepelteti. (Köszönet Karcza Sándor monostorpályi lelképásztornak szíves adatközléséért.) Dr. Szentpéteri Kun Béla leánya, dr. Szentpéteri Kun Ágota gimnáziumi tanár mondta el nekem az 1960-as években, hogy Debrecen román megszállásának kezdetén, 1919 áprilisában haszna volt édesapjának a Kun Béla

származott. A kis Béla édesapja 1879. február 24-i feljegyzése szerint már tudott írni és olvasni. Elemi iskolái után a második gimnáziumi osztálytól járt a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumába, ahol 1891-ben érettségizett. Tanulmányait ugyanennek a kollégiumnak a jogakadémiáján folytatta, ahol 1895-ben szerezte meg diplomáját. Doktorálási joggal nem rendelkezvén a Debreceni Jogakadémia, jogi- és államtudományi doktorrá Budapesten promoveálták 1897-ben. Még ennek az évnek októberében megválasztották a Máramaroszigeti Református Jogakadémia tanárának.²

„Nekem nem kellett állás után járnom és várnom – emlékezett 1937. november 15-én 40 éves professzori jubileumán. – *Alighogy elvégeztem az iskoláimat, már is kaptam állást, olyat, amelyet betölthetni ma is boldogságnak tartom. Abban a kis városban, amelyben katedrát kaptam, csudálatosan jó közszellem uralkodott. Az a kevés magyar, aki ott élt, mind szerette, támogatta egymást, elnéző volt egymás hibái iránt. Így engem is, aki pedig teljesen ismeretlenül kerültem oda, elhalmoztak a szeretet minden jelével, részesítettek a tőlük adható minden kitüntetésben. Nem érdemeltem pedig, mert bár ott csakugyan több voltam egy jól működő gépbe behelyezett csavarnál, gyarlás és túlfűtött önérzet volt az úr felettem. Mégis az áldott lelkű máramaroszigetiek[sic] olyan jó híreket költözték, hogy hamarosan elhoztak tőlük a nevelő főiskolámba.*”³

Máramaroszigeten bizonyította először a fiatal professzor szervezőtehetségét, és a gazdasági ügyek iránti kivételes képességét. Nem csekély munkával kibogozta és rendbe hozta a máramarosi jogakadémiát és líceumot magában foglaló főiskola gazdasági ügyeit.

névből, mert a magyarul is beszélő román szállásmester tiszt lefoglalta villájuk bizonyos részét román tisztek elszállásolására, de amikor a végén megkérdezte, hogy kié a ház és meghallotta, hogy a Kun Bélaé, összecsapta iratait, és szó nélkül távozott. Nem is szállásolt be hozzájuk senkit. Dr. Kun Ágota – a Kádár-rendszerben így használta a nevét – úgy tudta, hogy nemesi előnév volt a „szentpéteri”, amit addig nem használt a család. KEMPELEN Béla, *Magyar nemes családok*, 6. köt., Budapest, 1913, 294–298. lapjain 44 Kun nemesi család szerepel, de „szentpéteri” előnév nincs köztük; Vö. CSOHÁNY János, *Korszakváltások évszázada (1849–1950)* = A Debreceni Református Kollégium története, Budapest, 1988, 241; Uő, *Szentpéteri Kun Béla: A tudós egyházjogász és sokoldalú szervező* = A Debreceni Tudományegyetem jogász rektorai (1915–1947), szerk. P. SZABÓ Béla, MADAI Sándor, Debrecen, 2002, 131–150; HOLLÓSI Gábor, *A debreceni Jog- és Államtudományi Kar Egyházjogi Tanszékének története (1914–1949)*, *Egyháztörténeti Szemle* 8 (2007/2), 113–128; HAJDU József Ákos, *Szentpéteri Kun Béla élete, oktatási, tudományos tevékenysége és a Debreceni Egyetem életében vállalt kiemelkedő szerepe* = Az állam és jog alapvető értékei a változó világban: Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola konferenciája, szerk. VEREBÉLYI Imre, Győr, 2012, 332–344.

² ZOVÁNYI Jenő, *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon*, szerk. LADÁNYI Sándor, Budapest, 1977, 354–355; *Új Magyar Életrajzi Lexikon* 3. köt., szerk. MARKÓ László, Budapest, 2002, 1245–1246; VARGA Zoltán, *A Debreceni Tudományegyetem története 1. köt. 1914–1944*, Debrecen, é. n. [1967], 181. Szentpéteri Kun Béla halálának időpontját tévesen teszi 1948-ra, valójában 1950. június 13-án hunyt el. Vö. *Szentpéteri Kun Béla (1874. november 8. – 1950. június 13.)*, Református Egyház 2 (1950/12), 9–10. (Továbbiakban: *Nekrológ*); *Emlékkönyv Szentpéteri Kun Béla hetvenedik születésnapjára*, szerk. RÉVÉSZ Imre, Debrecen, 1946; *Kováts Andor megnyitó beszéde Szentpéteri Kun Béla főiskolai professzorsága 40. évfordulója ünnepélyén* = A debreceni magyar királyi Tisza István Tudományegyetem évkönyve és almanachja a 1937/38. tanévről, Debrecen, 1939, 227–229; TÓTH Lajos, *Szentpéteri Kun Béla dr. az egyetem rektora* = Debreceni Képes Kalendárium, Debrecen, 1931, 40–41.

³ *Évkönyv 1937/38, i. m.*, 239.

Nem csodálkozhatunk rajta, hogy egy tanévben a jogakadémia igazgatói tisztségét is betölthette. Az iskola keretein kívül is igényelték tevékenységét. A Máramarosi Református Egyházközség presbiterévé, 1900 májusában a Máramaros-Ugocsei Egyházmege világi aljegyzőjévé, más forrás szerint jegyzőjévé⁴ választották. Tagja lett a vármegyei törvényhatóságnak, a város képviselőtestületének. A vármegye főispánja 1903-ban tiszteletbeli vármegyei főjegyzővé nevezte ki. Komoly szervezőmunka fűződött nevéhez a máramaros vármegyei Szilágyi István Kör megszervezése terén. Ő lett annak első főtitkára.⁵ Mindez azt mutatja, hogy e számos megbecsüléssel valóban jó hírét keltették a 29 éves professzornak. Annyira jót, hogy 30. életévét betöltve költözhetett is Debrecenbe, mert az 1904/05. tanév második félévére anya iskolája, a debreceni kollégium jogakadémiája hívta meg a jogtörténet és egyházjog tanárának.

„*Debrecenben megint nem azt nézték – tekint vissza 1937-ben a professzor –, hogy kicsi pakktáskával jöttem. Akkor hágott legmagasabbra az a hangulathullám, hogy a magunk emberei útján a magunk szellemét terjesszük. Bennem a kollégium fiát látták s minden oldalról felkaroltak. Jelentéktelen ifjú létemre idejövetelem után két évvel az ország legnagyobb főiskolájának állandó képviselője lettem az egyházi főhatóság gyűlésén. Bevontak az egyetemért indult mozgalomba s az lett a látszat, mintha ennek én is komoly munkása volnék, holott legfeljebb íródeákja voltam. Csupán az időtelés sorrendje okozta, hogy a kollégium akadémiai szakainak utolsó évében én voltam az akadémiai igazgató, tehát intenzívebben részt kellett vennem az egyetem megnyitásának előkészítésében. Nem érdemeltem, mert semmit sem tettem, amit a helyemen más jobban ne végezhetett volna. Így megint magától jött, hogy az egyetem megnyitásakor nemcsak tanár, de karom első dékánja lettem.*”⁶

Amikor Kun Béla 1905 januárjában elfoglalta debreceni tanszékét, akkor szellemi, tudományos munkálkodásának viszonylagos szerényebb terjedelmére értette az előbb idézett „*kicsi pakktáskával*” érkezését. 1937-ből visszatekintve 40 éves felsőoktatási tanári működésére, az általa termelt könyvtárnyi szakirodalomra, újságcikkek tömegére, minősítette szerénynek 1905-beli „*pakktáskáját*”. Nem „*kicsi pakktáskával*” érkezett Debrecenbe. Hozta családját. 1899. április 22-én házasságot kötött Máramarosszigeten. Feleségül vette Szabó Máriát, Szabó János ügyvéd leányát. 44 évi házasságuk alatt négy gyermekük született és három fel is nőtt, két leány és egy fiú.⁷

Kiemelkedő tanév volt az 1907/08-as Kun Béla életében. Jogakadémiai dékán volt akkor. 1907-ben a debreceni egyetem megalakításáról tartott előadást a Debreceni Református Főiskola Akadémiai Tanácsa előtt, amit a tanács saját állásfoglalása alapjául fogadott el. Az egyetemi tanársághoz neki magának is szüksége volt még a habilitációra. 1910-ben Kolozsváron szerezte meg az egyetemi magántanári fokozatot. Ezzel megnyílt előtte az egyetemi katedrához vezető út.⁸

⁴ *Debreceni Képes Kalendárium, i. m., 40; HAJDU, i. m., 333.*

⁵ *Debreceni Képes Kalendárium, i. m., 40.*

⁶ *Évkönyv 1937/38, i. m., 239–240; HAJDU, i. m., 333.*

⁷ *Emlékkönyv, i. m., 629.*

⁸ KUN Béla, *A debreceni egyetem tervezete*, Debrecen, 1907, 39.

Az 1914/15-ös tanévben, a Debreceni Tudományegyetem első tanévében Kun Béla vitte a Jog- és Államtudományi Kar dékáni tisztségét. Ez megbízatás volt az illetékes minisztérium részéről, hiszen egyetemi tanári kar még nem létezett az egyetem megnyitása előtt, és így a fakultások nem létező tanári karai nem választhattak dékánt maguknak, sem rektort. Korrekt jogi eljárás volt tehát, hogy a kultuszminiszter nevezte ki a rektort, a három kar dékánját és prodékánját, Kun Béla kiválasztásában szakmai szempont döntött, amit megerősített az, hogy a minisztérium személyesen is ismerte hozzáértését, tárgyalóképességét, szervezői és vezetői kvalitásait.⁹

Az egyetemi oktatás 1914 őszétől, az egyetem megnyitásától túlnyomó részben a Református Kollégium épületében zajlott, ott voltak az egyetemi hivatalok is, a rektorátus, a dékáni hivatalok egészen 1918 októberéig, amikor elkészült a klinika területén az ún. felvételi épület. Attól kezdve bizonyos intézmények működése és bizonyos ünnepélyes egyetemi események megrendezése oda tevődött át. Ott fogadta az egyetem teljes ünnepélyességgel a királyi párt 1918. október 23-án is. 1932. május 15-én adták át az egyetem központi épületét, ami a Református Hittudományi, Jogi és Bölcsészettudományi Karnak, az Egyetemi Könyvtárnak adott otthont. Kun Béla tehát az egyetemi oktatást ott kezdte, ahol főiskolai tanárként addig is tanított, a kollégiumban csupán a minősítése emelkedett egyetemi rangra. A dékáni tisztséget még négyszer viselte, általában krízishelyzetben, ezért fenntartom korábbi minősítésemet, hogy ő a jogi kar „*krízis dékánja*”¹⁰ volt, hiszen 1919/20-ban, a román megszállás idején, 1932/33-ban a nagy gazdasági válság közepette, 1942/43-ban a sztálingrádi csata és a II. magyar hadsereg doni katasztrófájának idején töltötte be e felelősségteljes pozíciót. 1930/31-ben rector magnificusként igazgatta az egyetemet. Ez volt az utolsó tanév, amit még teljes egészében az ősi kollégiumban töltött az egyetem. 1944 szeptemberében, Szentpéteri Kun Béla 70. évében járva nyugdíjazását kérte, de egy adminisztrációs hiba miatt a miniszterhez címzett beadványa a saját magához érkező posta közé keveredett, s mire aztán kérélmé a miniszter kezébe jutott, a súlyos háborús körülmények miatt a miniszter azt kérte, hogy a professzor halassza el a kérést.¹¹ Sőt mivel 1944 őszén a jogi kar dékánja hivatalból elutazásra kényszerült, és a prodékán is eltávozott Debrecenből, de a többi jogi professzor is, ezért a dékán arra kérte Szentpéteri Kun Bélát, hogy kivételesen vállalja el a kar vezetését prodékáni minőségben, amit az 1944/45-ös tanévre ő meg is tett. Egyetemi tanári státusú működése így 1914. augusztus 26-tól 1946. december 1-jén történt nyugdíjba vonulásáig tartott.¹²

Szentpéteri Kun Béla egyetemi oktatói tevékenysége azonban nyugdíjazásával nem szűnt meg. Az egyházjogi tanszéket az illetékesek különböző okok miatt nem tudták

⁹ SZENTPÉTERI KUN Béla, *Az egyetem alakulás története: A Kollégiummal való kapcsolatok továbbélése az egyetemnek mint egységnek életében*, Debrecen, 1941, 60–61.

¹⁰ CSOHÁNY, *Szentpéteri Kun Béla, i. m.*, 134; HAJDU, *i. m.*, 336., 25. jegyzet.

¹¹ HOLLÓSI, *i. m.*, 113–114; CSOHÁNY, *Szentpéteri Kun Béla, i. m.*, 133–134.

¹² HOLLÓSI, *i. m.*, 113–114. hivatkozik *Évkönyv 1914/15, i. m.*, 61; *Évkönyv 1946/47*, 119; VARGA, *i. m.*, passim.

betölteni, a végén már nem is akarták, ezért 1948 nyaráig előadóként ő, a korábbi tanszékvezető látta el az egyházjog oktatását. 1948 nyarán azonban nemtelen támadás indult Szentpéteri Kun Béla ellen, ezért az 1948/49. tanév második félévétől Szehtlo Zoltán, a római jog tanára helyettesítette. Az 1949/50. évtől a kormány szüneteltette a Debreceni Tudományegyetem Jogtudományi Karát. Szentpéteri Kun Béla 1950. június 13-án bekövetkezett halála előtt még megérte ezt a számára bizonyára fájdalmas eseményt.¹³

Szentpéteri Kun Béla egyetemi tanári működése

Az egyetem életében sokrétű munkát végzett egyetemi tanári, sőt egyre beszűkülő lehetőségek között nyugdíjazása után megbízott szakelőadói minőségében is Szentpéteri Kun Béla. Kiemelkedő volt az 1944/45-ös tanévi hősies helytállása, amikor egyedüli Debrecenben maradt jogtanárként a kar vezetését és annak minden akkor esedékes tantárgya előadásait ellátta. Ekkor egyetemi tanárnál szokatlan módon minden nap délelőtt és délután is előadásokat tartott. Erről ő maga tett jelentést 1945. április 8-dikikeltezéssel, amit Hollósi Gábor dolgozatából ismerhetünk meg.¹⁴ A tanárkollegák helyettesítésében nagy gyakorlatra tett szert Kun Béla már az első világháború idején, amikor Iványi Béla tanártársa harctéri szolgálata miatt annak tárgyát, a jogtörténetet kellett helyettesítenie, majd 1927-ben Iványi Béla távozása után, aztán 1944-ben Baranyai Béla halálát követően.¹⁵

Volt alkalmam az 1950-es évek második felétől számos lelkéssel beszélni Szentpéteri Kun tanári működéséről. Szívesen emlékeztek rá. A katedrán rendkívül halkán beszélt, szinte magának. Nem is sokat értettek előadásából, mert egyszerűen nem lehetett hallani. Előadása élvezetes volt – mármint saját maga számára. Furcsa sziszegő hangon időnként felnevetett. A vizsgákon arra volt kíváncsi, hogy van-e olyan, amit a jelölt nem tud. A hittanhallgatók különösen nehéz helyzetben voltak nála, mert amíg a joghallgatókat szakmabelieknek, kollegáknak tartotta, addig a teológusokat úgy tekintette, mint akik szentségtörökként téblábolnak a jog szentséges templomában. Ebben volt is sok igazság. A joghallgatókkal értették egymást professzor és leendő jogász kollegái. Azokban egyéb tantárgyak tanulása közben alakulgatott a jogi gondolkodás, míg

¹³ HOLLÓSI, *i. m.*, 113–120. Igen alapos, levéltári anyagra is támaszkodva tárgyalja az egyházjogi tanszék betöltése körüli huzavonát, továbbá a Szentpéteri Kun Béla elleni, valóban méltatlan, de a korra jellemző politikai támadást; HAJDU, *i. m.*, 334. Szentpéteri Kun Béla halála Budapesten következett be, az állami anyakönyvi bejegyzésben Dr. Kun Béla ny. egyetemi tanárként szerepel, aki meghalt Budapesten, a XIV. ker. Zuglói, Hermina út 53. sz., lakása Debrecen, Hajdú vármegye, meghalt 1950. június 13-án, reggel 6 órakor, halál oka áttétes gyomorrák. Köszönet Mudrák Józsefnek, aki ezeket az adatokat kinyomozta, és szíves volt rendelkezésre bocsátani.

¹⁴ HOLLÓSI, *i. m.*, 114–115.

¹⁵ HAJDU, *i. m.*, 335; HOLLÓSI, *i. m.*, 39.

a hittanhallgatóktól teljesen idegen volt az egész jog. Nekik csupán egy tantárgy volt, amit abszolválniuk kellett. Ha konkrétan akadt egy-egy jog iránt érdeklődő teológus – beszéltem ilyenekkel¹⁶ –, azt megkedvelte. Szinte örült neki a professzor, hogy végre van valaki a jogi oktatás reménytelenjei között, aki azért mégsem olyan, mint társai. Vizsgálta a teológusoknak szeretett beugrató kérdéseket feltenni, amik nagyon humorosak, élvezetesek voltak – neki. Évtizedek múlva rend szerint maguknak az egykori szenvedő alanyoknak is.¹⁷ Révész Imre, hajdani hittudományi egyetemi tanártársa, később püspöke azt mondta Kun Béláról, hogy: „*ő a frázistól annyira iszonyodik, hogy ha mély és gyöngéd egyház szeretete erőt vesz érzelmein, akkor is inkább az élc és az ironia maszkja alá rejtje azokat, semhogy valami olyat találjon mondani, ami csak távolról is frázishoz hasonlít*”.¹⁸ Ez a rejtés, hogy ne

mondjuk álcázás mesterien sikerült. Nem ironikus, hanem szarkasztikus élcelődőnek ismerték teológus tanítványai. Mindezek ellenére a végtelen tisztelet és elismerés hangján hallottam beszélni Szentpéteri Kun Béláról azoknak a lelkészeknek a körében, akiket tanított. A diákévek múltán döbrentek rá, hogy mennyire fontos dolgokat tanultak

¹⁶ Többen is voltak, legbarátiabban dr. Tomay Dezső, volt monostorpályi lelkipásztor beszélt Szentpéteri Kun Béla professzorról, aki bizalmába fogadta, s akinek famulusa lehetett.

¹⁷ Szentpéteri Kun Béla professzor egyik teológus jelölteknek dukáló kérdése: „*Egy német hadihajó féldélzetén gyermeket szül egy nő, amikor a hajó éppen a Fidzsi-szigetek felségvizein tartózkodik. Milyen vallású kell, hogy legyen az újszülött?*” – A vizsgázó fejében cikáztak a gondolatok, majd elmondta, hogy Németország többségében evangélikus vallású lakossága révén az államvallás evangélikus, de a Fidzsi-szigetek angol gyarmat, ahol az anglikán az államvallás, tehát a gyerek anglikán kell, hogy legyen. – A professzor ekkor félelmetesen felnevetett jellegzetes nevetésével, majd miután kinevette magát, közölte, hogy hadihajón nő soha semmilyen körülmények között sem tartózkodhatik. Az osztályzat elégtelen; A hallgatók között népszerűségnek örvendett Szentpéteri Kun professzor, akit diákjai egymás között gyakran nemes egyszerűséggel „*Szökunnak*” emlegettek; Az egyik debreceni újságban nyomdahiában jelent meg a professzor neve: „*Szentpéteri Kan Béla*” formában. A főszerkesztő jól ismerte a professzort, tudta, hogy olykor rabiátus is tud lenni, de másnap nyilvános helyen történt találkozásukon a professzor harsány jókedvvel köszöntötte meg a főszerkesztőnek férfiúi mivoltának megerősítését. Ilyen is tudott lenni a professzor, elvégre ő is szerkesztett újságot, és tudta, hogy a nyomda ördöge nem alszik.

¹⁸ *Évkönyv 1937/38, i. m., 233.*

Kun Béla professzortól, és neki köszönhették, hogy mégsem álltak jogilag analfabétán az életben felmerülő jogi problémák előtt. Néhány könyvét mégiscsak megtanulták, és dicsérték azok gazdag ismeretanyagát, logikus tárgyalási módját, higgadt ítéletalkotását, teológiai korrektségét.

Korábban szoltunk arról, hogy kiváló gyakorlati szervező volt, aki az egyetemi gazdasági, valamint diákjóléti bizottságban hosszú időn keresztül értékesen tevékenykedett. A diákjóléti bizottságban persze részt vehetett volna úgy is, hogy a diákság segítségének takarékos visszafogását képviseli. Nem ezt tette. Magyar hazafiként, kálvini elkötelezettségű reformátusként, tudást terjesztő, általános haladást, emberiséget valló szabadkőművesként, mindezek felett azonban tanárként, aki egész életével tanított, érthető, hogy a jövő nemzedék boldogulásának legmesszemenőbb gyámolításáért fáradozott. Így értékelték az érintett kortársak is.¹⁹

Az 1920. február 27-i határozatával az Egyetemi Tanács a jogi kar javaslatára, amely Szentpéteri Kun Béla indítványára született, elrendelte gróf Tisza István gyászünnepélyének megrendezését. A gyászünnepélyre az 1920/21. tanév során került sor Pokoly József rektorsága idején. A méltósággal megtartott gyászünnepségen a jogi kar ismét kitett magáért. Barabási Kun József ny. r. jogtanár „*Gróf Tisza István emlékezete*” című ünnepi beszédében javasolta, hogy az egyetem vegye fel a Tisza István nevet. A javaslat megjárta az összes illetékes jogi fórumot, mígnem Horthy Miklós kormányzó is jóváhagyta. Ezek után került sor 1921. június 5-én a hivatalos névadó ünnepségre, amelyet Pokoly József rector magnificus vezényelt le. A kormányzó személyesen nem volt jelen, de gróf Bethlen István miniszterelnök és Vass József vallás- és közoktatásügyi miniszter képviselte, Pokoly József rektori megnyitó beszédében elmondta, hogy: „*egyetemünk Tanácsa egyhangúlag kimondta, hogy Tisza István halálának napját: okt. 31-ét, az egyetem állandó, rendes ünnepévé teszi és minden évben ünnepélyes egyetemi közgyűlés keretében kívánja megünnepelni*”.²⁰

Pokoly József rektori éve leteltével érte el, hogy 1921. november 16-án Sass Béla akkori rektor elnöklétével megtartsa alakuló ülését a Debreceni Tisza István Tudományos Társaság, amely elnökévé Pokoly Józsefet, főtítkárává Tóth Lajos professzort választotta. 1922 elejére érkezett meg a belügyminisztertől a társaság működésének engedélyezése. Több szakosztályban végzett komoly tudományos munkát. Üléseket tartott, évkönyvet és más publikációkat jelentetett meg. Szentpéteri Kun Béla munkálkodó tagja lett e társaságnak, amely 1944 őszéig zavartalanul és szép eredménnyel működött. Sajnálatos, hogy a háború után Juhász Géza egyetemi tanár és mások minden fáradozásai ellenére a hatóságok évekig halogatták további tevékenységének engedélyezését, míg végül 1949-ben hivatalosan is elutasította azt az akkor már kommunista főhatóság.²¹

¹⁹ *Évkönyv 1937/38, i. m., 234–239.*

²⁰ *Évkönyv 1920/21, 46–49.* A névadó ünnepséget a klinika felvételi épületének nagytermében tartották, azt megelőzően a gróf Tisza István gyászünnepségét is, ld. *Uo.*, Pokoly József, 28–44.

²¹ BAKÓ Endre, *A Debreceni Tisza István Tudományos Társaság történetéhez* = A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár évkönyve 11., Debrecen, 1984, 91–106.

Kiemelkedő tevékenysége volt Szentpéteri Kun Béla egyetemi tanári éveinek az 1930/31. tanévben viselt rector magnificusi méltóság, Tóth Lajos professzor mutatta be a *Debreceni Képes Kalendárium hasábjain*.²² 2002-ben *A Debreceni Tudományegyetem jogász rektorai (1915–1947)*²³ című könyvben volt alkalmam részletesen tárgyalni Szentpéteri Kun Béla rektori működését, ezért itt csupán összefoglalóan, mintegy jelzésszerűen vázolom akkori sokoldalú, értékes és eredményes munkálkodását. Tóth Lajos említett cikkében egyebek között a következőket írta Szentpéteri Kun rektori programjáról: „*Rektori programjaúl rektori beköszöntő beszédében az egyetemi ifjúság szociális gondozását jelölte meg. De jól tudjuk, hogy mindent meg fog tenni, hogy előbbre vigye – ha lehet megvalósítsa – az egyetem nagy függő kérdéseit: az egyetemi templom felépítését, a pallagi gazdasági akadémiának az egyetembe leendő intézményszerű bekapcsolását, az egyetem központi épületének mielőbbi megnyitását, a központi épület előtti tér parkírozását, az egyetemi sugárút megnyitását, a kollégiumi nagykönyvtárnak az egyetemi könyvtárral való adminisztratív egyesítését, a jogi oktatás reformját, további tanári és tisztviselői lakások építését a nagyerdei egyetemi telepen. Hogy ezekből a nagyjelentőségű egyetemi törekvésekből mit tud megvalósítani: nem csak tőle függ, függ ezer- és ezer körülménytől, elsősorban az igen nehéz gazdasági és közéleti viszonyok javulásától. Hogy rajta nem fog múlni ezek bármelyikének a megvalósulása: mindenki tudja, aki őt ismeri.*”²⁴

1930. szeptember 26-án az Egyetemi Tanács alakuló ülésén Szentpéteri Kun Béla rektor két programpontot jelölt meg: Elsőnek az ifjúság szociális gondozásának ügyét, másodikkal az egyetem központi épületének berendezése gondját. A másodikat csupán megjelölte, az nem is szorult bővebb kifejtésre. A jegyzőkönyv szerint „[...] mégis egyet ajánl a Tanács tagjainak figyelmébe, és pedig az egyetemi ifjúság szociális gondozásának az ügyét. E tekintetben debreceni egyetemünkön még sok kívánni való van, mert nálunk az ifjúság gondozása intézményének biztosítása [sic] sajnos hiányzik [...] ne merő alakiságokkal, de szívvel és lélekkel szolgáljuk az egyetemi ifjúság gondozásának ügyét. Ha mint egy nagycsaládban, az egyetemen is meglesz az összetartás, - bizvást remélhetjük, hogy e tekintetben eredményeket fogunk felmutatni.” Ebben az esetben nem illett magatartására Révész Imre jellemzése, hogy érzelmeit ironia mögé rejtette. Az ifjúság szociális segítése terén valóban rendkívül sokat tett nem csupán rektorsága, hanem egész tanári pályafutása alatt. Az egyetem gazdasági bizottságának, az egyetem diákjóléti bizottságának elnökségét sok éven át viselte.²⁵

Az új rektor megemlékezett tanévnnyitó rektori beszédében I. Ferenc József születése centenáriumáról, hiszen ő szentesítette az egyetem alapításáról szóló törvényt. Ugyancsak méltatta Tisza Istvánt, akinek oroszlánrésze volt az egyetemi törvény meghozásában, amely Debrecenbe rendelte felállítani ezt az egyetemet, miniszterelnöksége idején

²² 1931, 41.

²³ CSOHÁNY, *Szentpéteri Kun Béla, i. m.*, 136–141.

²⁴ *Debreceni Képes Kalendárium, i. m.*, 41.

²⁵ HAJDU, *i. m.*, 337. Hivatkozik és idézi SZÁSZ Imre, *Dr. Szentpéteri Kun Béla*, Debreceni Képes Kalendárium, 1939, 116; *Évkönyv 1937/38, i. m.*, 229.

még a kitört világháború ellenére is biztosította az egyetem működése megkezdését, a klinikatelep építését. Pokoly rektori beszédéhez hasonlóan Kun Béla is kifejtette, hogy helytelen az évenként váltakozó rektorság, mert így a rektor nem ismeri az ügyeket hivatalba lépésekor, holott már akkor is fontos intézkedéseket kell hoznia. Rektori hivatalát megelőzően kellene prorektorként beletanulni az ügyek intézésébe, a rektorság tartson több évig és külföldi egyetemek mintájára létesüljön egyetemi kancellária a rektor mellett az ügyek intézésére. A mostani Rektori Hivatal személyzete minden igyekezete ellenére kevés, és hiányzik a hivatalos felhatalmazása az ügyek hathatós intézésére.²⁶ Tóth Lajos jóslataiból több minden megvalósult, vagy legalább is elindult abba az irányba Szentpéteri Kun rektorsága idején. Az egyetemi templom megépült, de csupán 1940-ben. Az egyetem központi épülete a következő tanév II. szemeszterében megnyílt, tehát az előző rektornak sok része volt az építés ütemes folytatásában.

A Pallagi Mezőgazdasági Akadémiának egyetemi karrá nyilvánítása Pokoly rektorsága, 1921 óta napirenden volt²⁷ és maradt Kun Béla rektori ideje leteltével is. Kun Béla rektorsága alatt széles körű ankétot hívott össze a Mezőgazdasági Akadémia egyetemi karrá emelése ügyében. Ezt az Orvosi Kar mereven ellenezte. Az ankétra sor került, sőt annak határozataként 1931. április 22-én 62 tagú küldöttség kereste fel a miniszterelnököt a Pallagi Mezőgazdasági Akadémia egyetemi karrá nyilváníthatása kérésével, viszont az Egyetemi Tanács támogatta az ügyet és Kun Béla nem csupán rektori, hanem más egyetemi és egyetemen kívüli tisztségénél fogva is részt vett a küldöttségben.²⁸

Az Orvostudományi Karnak a Pallagi Mezőgazdasági Akadémia egyetemi karrá minősítése ellen az Egyetemi Tanácshoz benyújtott beadványának hangneme sértő volt a rektorra nézve, mire ő lemondott. 1931. április 27-én rendkívüli tanácsülés zajlott le ez ügyben a prorektor elnökletével, amelyen az orvoskari dékán elnözést kért, és Szentpéteri Kun Béla azt elfogadva folytatta rektori működését.²⁹

1930-ra elkészült 17 tanári villalakás a Nagyerdőn az egyetem készülöben lévő központi épülete környezetében, amelyekbe még Kun Béla rektorsága előtt be is költöztek az egyetemi tanárok. Az ő rektorsága alatt folytatódott a tanári lakások építése, és karonként felmérték és elosztották, hogy kik, milyen sorrendben kapjanak lakást a további tanári lakásokban.³⁰

A Kollégiumi Nagykönyvtár adminisztratív egyesítése az Egyetemi Könyvtárral azóta sem valósult meg, egyházi részről ez nem is lett volna kívánatos, különösen az 1944 utáni évtizedekre nézve, amiknek olyatén alakulását Kun Béla 1930/31-ben nem láthatta előre.

²⁶ Egyetemi Tanácsi *Jegyzőkönyv*, 1930. december 19, 59. szám, 1167. etsz. (Továbbiakban: ET-*Jegyzőkönyv*)

²⁷ Pokoly rektorságáról ld. ÉK., 1920/21, 100–107.

²⁸ ET-*Jegyzőkönyv*, 1931. április 24. 80. szám 2022. etsz; VARGA, *i. m.*, 36–37.

²⁹ ET-*Jegyzőkönyv*, 1931. április 84. szám. 2234. szám. és 1415/193031–31. etsz.

³⁰ ET-*Jegyzőkönyv*, 1931. január 30., 60. szám. 1312., 1407., 1380., 1430., 1433., 1441., 1456., 1484. etsz.-ek alatt.

Megvédte Szentpéteri Kun rektor a Nyári Egyetem intézményét az orvosi kar támasztásától. Az orvosi fakultás azért támadta a Nyári Egyetem elnevezését és pusztá létét, mert azon az ő karuk nem vett részt. A rektor kifejtette, hogy a Nyári Egyetemnek már külföldön is elismert jó híre van, eredményesen működik évek óta, kapcsolódjék be annak munkájába az Orvostudományi Kar is, és akkor nem érzi magát kirekesztettnek.³¹

Egyes orvosprofesszorok panaszkodtak a szerintük indokolatlan fakivágások miatt. A bölcsészkar javaslatára a létesítendő botanikus kert igazgatója legyen a mindenkori növénytani tanszék professzora, mivel 1929-ben berei Soó Rezsővel betöltötték már e tanszéket, viselje ő ezt a tisztséget, egyúttal más parkosítási, területrendezési és a fairtó bizottságba is kapjon helyet.³²

Az Egyetemi Tanácsban tárgyalták, hogy a díszdoktoroknak készüljön talár és sapka vagy kalap. Felvetődött, hogy a doktorok avatásukon viseljenek talárt, éspedig a kollegiumi hagyományos diákegyenruhát, tógát és köpenyt. A tanács gondolt arra, hogy saját professzorai részére nyárára könnyebb anyagból kellene talárt, sapkát vagy kalapot készíttetni a használatban lévő, nehéz prémes professzori díszruha helyett. Döntésre ezek ügyében akkor nem jutott az Egyetemi Tanács. Döntött viszont a *honoris causa* doktoroknak adandó emlékéremről.³³ A Bölcsészettudományi Kar azt indítványozta, hogy a kormányzógyűrűs doktoroknak vasgyűrű helyett aranygyűrűt adományozzanak, ezt a Hittudományi Kar ellenezte, hogy a vasgyűrű adományozásával is emlékeztessen az egyetem hazánk sanyarú sorsára. Végül az Egyetemi Tanács az Orvostudományi Kar javaslatát fogadta el és terjesztette a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumba jóváhagyás végett, mely szerint az egyetem ötvösművészeti kivitelű vasgyűrűt adományozzon a kormányzógyűrűs doktoroknak.³⁴ Különös kéréssel fordult az egyetem vezetéséhez dr. Dusa István ügyvédjelölt, miszerint engedélyezzék neki, hogy az olaszországi Cremonai Egyetemen jogi doktorrá avattassa magát. Ezt elutasította mind az Egyetemi Tanács, mind a Kultuszminisztérium, mivel 1927-ben nevezett személyt a debreceni egyetemen jogi doktorrá avatták, és doktori esküjében elhangzott, hogy „*jogtudományi doctori címet más tudományegyetemtől*” nem kér.³⁵

A debreceni egyetem 1931. szeptember 28-án tartott és az 1931/32. tanévet megnyitó közgyűlésén mondta el az előző tanévről rektori jelentését Szentpéteri Kun Béla lelépő rektor. Ebben annak rendje és módja szerint beszámolt személyi ügyekről, a tanév során elhunyt professzorokról, az egyes karokra kinevezett tanárokról, a tanárok külföldi és belföldi tudományos kapcsolatairól.

³¹ VARGA, *i. m.*, 52–55; ET-*Jegyzőkönyv*, 1930. december 19., 51. szám. 255. etsz. Az Orvostudományi Kar kifogásolja az elnevezést, 1931. május 29., 99. szám. 2516. etsz.

³² VARGA, *i. m.*, 251; ET-*Jegyzőkönyv*, 1930. november 28. 43. sz.

³³ ET-*Jegyzőkönyv*, 1930. november 7. 30. szám; 1931. március 27. 27. szám. 1434/1929/30. etsz.

³⁴ ET-*Jegyzőkönyv*, 1930. december 10. 55. szám. 426. etsz.

³⁵ ET-*Jegyzőkönyv*, 1931. január 30. 61. szám. 1251. etsz; 69. szám. Kérelmező ügyvédjelölt létére nem mérte fel, hogy kérésével a Debrecenben kapott doktori cím semmibevételét fejezte ki, különben is ellenkezett doktori esküjével.

Az egyetem központi épületének környékén a fák, bokrok öleléséből a város kiszabadította a már majdnem kész épületet, és helyet csinált az épület előtti térnek, ahová a már pályázás alatt lévő szobrokat helyezik majd. A botanikus kertben felépült a város költségén a csillagvizsgáló. Az egyetemi templom építéséről megismételte az Egyetemi Tanács ülésén előterjesztetteket, vagyis pihentetni kell annak munkálatai elkezdését a gazdasági nehézségek miatt, hasonlóan a további tanári és alkalmazott lakások építését is.

A város által létesített Horthy Miklós Közkórház állami intézmény marad, de az egyetemi klinikával szoros kapcsolatba lép. A mezőgazdasági fakultás létesítésének szándékáról a kormány nem tett le, de az idő pillanatnyilag nem alkalmas arra. Ugyancsak halasztást szenved a Kollégiumi Nagykönyvtár anyagának az Egyetemi Könyvtárral való egyesítése és az Egyetemi Könyvtár épületébe szállítása.

Az egyetemnek a mögöttük lévő tanév első félévében 1512, a másodikban 1394 hallgatója volt, ez magasabb, mint amennyi az előző tanévben volt. A Tisza-internátus megnyílt, ahol 114 hallgató kapott szállást. A volt tanítói árvaházban harminc ágygal egyetemi leányinternátus létesült, a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége egyetemi leányinternátusával együtt ötven egyetemi hallgatónő nyert elhelyezést. Ez kevés, mert a leányhallgatóknak csupán egyharmada nyert internátusi férőhelyet, míg a férfi hallgatóknak még kevesebb, mindössze 22–23 százaléka kapott helyet a különböző egyetemi hallgatóknak szállást adó internátusokban.

Komoly előrehaladást mutat a hallgatók testnevelésének és sportolásának ügye, a hallgatók egészségügyi ellátása megoldott. Ugyanakkor a hallgatók nagy része nélkülözések közt végzi tanulmányait. Felsorolja a fontosabb segélyalapokat, de azok nem tudják fedezni a szükségleteket. Fájdalmas, hogy a nehéz gazdasági helyzetben számos egyetemet végzett diplomás nem talál végzettségének megfelelő alkalmazást. A négyfakultásos egyetem fokozott támogatására hívja fel a figyelmet, mert a Református Kollégium nem azért adta oda az egyetemnek három fakultását, hogy ott az egyetemi oktatás anyagiak hiányában megszűnjék. Reményét fejezte ki, hogy mind gróf Bethlen István miniszterelnök, mind gróf Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter mindent megtesz a debreceni és szegedi egyetem anyagi jövőjének biztosításáért.³⁶

Közéleti ténykedése

Az a közéleti tevékenység, amit Kun Béla az egyházi és világi közéletben Máramarosszigeten folytatott, Debrecenbe kerülése után újra kibontakozott. Máramarosszigeten viselt egyházi és világi tisztségeiről le kellett, hogy mondjon, hiszen Debrecenből nem tölthette be azokat. Egyházilag megkönnyítette új tisztségekhez jutását az, hogy Máramarossziget és Debrecen ugyanabban a Tiszántúli Református Egyházkerületben voltak, mindkét főiskolának ugyanaz az egyházkerületi vezetés volt a főhatósága. Írtunk

³⁶ *Évkönyv 1930/31*, 110–123.

már róla e dolgozatunkban, hogy 1907-től szakaértőként működött közre a debreceni állami tudományegyetem megalapításában, aminek irodalmi lecsapódása és az a következménye lett, hogy a kultuszminister az 1914/15-ös tanévre, az egyetem első tanévére a szerveződé jogi kar dékánjává nevezte ki. A Tiszántúli Egyházkerület előbb az egyházkerületi levéltárosi tisztségre választotta meg, amit néhány évig viselt, aztán az egyházkerületnek előbb világi aljegyzőjévé, majd 1917-ben főjegyzőjévé választotta, ami a lelkesi főjegyzővel együtt a püspök és egyházkerületi főgondnok adminisztratív helyettesi tisztségének felelt meg. 1921-ben egyházkerületi tanácsbíróvá választották.

A Magyarországi Református Egyház országos törvényhozó szervének, a tízéves időtartamra választott zsinatnak 1917-ben, 1928-ban és 1939-ben rendes tagjává, míg a zsinat üléseinek szünetében egy szűkebb körű testület, a zsinat által tagjaiból delegált Egyetemes Konvent rendes tagjává 1919-ben választották Kun Bélát. 1939-ben gondnoka lett a Debreceni Református Egyházmegyének, ami azt jelentette, hogy a paritásos egyházkormányzat keretei között az egyházmegye élén álló lelkesi jellegű vezető, az esperes mellett, azzal egyenrangú világi vezető lett. Az egyházmegye ügyeit kettős elnökségben az esperes és a gondnok intézték, ami napjainkban is így van. 1946-ban a Tiszántúli Egyházkerület főgondnoki tisztét bízták rá, ezzel a püspök elnöktársa, a zsinatnak és az Egyetemes Konventnek immár hivatalból tagjává vált.³⁷

Ezek a tisztségek általában nem csupán megtisztelő címet, hanem munkát is jelentettek Szentpéteri Kun Bélának. Részt vett az egyház különböző testületeinek vezetői tevékenységében, és hat püspöknek³⁸ volt tanácsadója. Baltazár Dezső (1911–1936) Pokoly József professzor, Kun Béla, majd Juhász Nagy Sándor tanácsait vette igénybe leginkább. Mindhárman szabadkőművesek voltak, Baltazár maga is.³⁹ Kun Béla egyetemi tanári minőségében tagja volt az Országos Felsőoktatási Tanácsnak és az Országos Ösztöndíjtanácsnak.⁴⁰

Megbecsülés övezte Debrecen városa részéről is, amikor 1916-ban törvényhatósági bizottsági taggá választotta, majd 1929-ben örökös törvényhatósági taggá. 1927 januárjában Debrecen város küldöttként a felsőház rendes tagja volt 1930-ig. Akkor saját kérésére felsőházi póttagnak választották. Horthy Miklós kormányzó kétszer tüntette ki. Rektori éve leteltével, 1931-ben a Magyar Érdemkereszt II. osztályát, 1933-ban a református egyházi törvénykönyv megalkotása terén kifejtett kimagasló teljesítményéért a *Signum Laudis* adományozta neki az államfő.

³⁷ *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon, i. m.*, 354.

³⁸ Hegymegi KISS ÁRON (1892–1908), ERŐSS LAJOS (1908–1911), BALTAZÁR DEZSŐ (1911–1936), MAKLÁRY KÁROLY (1936–1938), RÉVÉSZ IMRE (1938–1949), PÉTER JÁNOS (1949–1956).

³⁹ *Tanulmányok a Magyarországi Református Egyház történetéből (1867–1978)*, szerk. BARTHA TIBOR, MARKAI LÁSZLÓ, Budapest, 1983, 107–108; CSOHÁNY JÁNOS, *Magyar protestáns egyháztörténet (1849–1918)*, Debrecen, 1973, 39–40.

⁴⁰ HOLLÓSI, *i. m.*, 113–114.

Tagjává választotta Szentpéteri Kun Bélát a debreceni Csokonai Kör, a debreceni egyetemi tanárok által alapított Tisza István Tudományos Társasági tagságát már említettük. Választmányi tagja és más tisztségek viselője volt az országos Magyar Protestáns Irodalmi Társaságnak, a debreceni kollégium széles körben ismert és elismert diáktársaságának, a Kántusnak 1913–1932 között felügyelő tanára volt.⁴¹

1944. december 21-én ült össze a Debreceni Református Kollégium Oratóriumában az Ideiglenes Nemzetgyűlés. Megnyitása előtt a kormány megbízásából felkérték Szentpéteri Kun Bélát, hogy vállalja el annak az elnökségét. Korára és egészségi állapotára való tekintettel ezt nem fogadta el. Ennek ellenére a Nemzetgyűlés ülésén elhangzott ajánlása, ő azonban ott is elhárította ezt a jelölést. Ekkor Juhász Nagy Sándort választották elnökké, de ő sem fogadta el, viszont az alelnöki posztot elfogadta, míg közismert módon az elnök Zsedényi Béla miskolci evangélikus jogakadémiai tanár lett.⁴² A kommunista párt ellenezte Szentpéteri Kun Béla megválasztását, mert jobboldali beállítottságúnak tartotta. Ebből az okból ellenezte Juhász Nagy Sándor is, akinek nagy része volt abban, hogy elfogadta az Ideiglenes Nemzetgyűlés Kun Béla jelölését elhárító nyilatkozatát.⁴³

1948. október 7-én az immár kommunista kormányzás alatt lévő magyar állam egyezményt kényszerített rá a református egyházra. Az egyezményt Révész Imre tiszántúli püspök írta alá, de az előmunkálatokban Kun Béla tanácsaira támaszkodhatott, bár az egyezménynek a

Rákosi Mátyás által előzetesen jóváhagyott szövegtervezetén változtatni nem nagyon lehetett. Mivel az egyezmény egyebek mellett kötelezte az egyházat, hogy saját törvényeit az egyezményben foglaltakhoz igazítja, szükségessé vált az 1933. évi egyházi törvénykönyv, Kun Béla alkotásának átalakítása. 1949. január 6-án a református zsinat elnökségi tanácsa az akkor bemutatott átalakított törvénykönyv tervezetének véleményezésével Szentpéteri Kun Bélát bízta meg.⁴⁴ 1949. december 15-én Révész Imre püspöki tisztségéről lemondott, utóda Péter János lett, egy fél év múltán Szentpéteri Kun Béla elment a minden élők útján. Az átdolgozott új törvénykönyv végül is 1967-ben lépett hatályba, aminek azonban semmi köze sem volt Szentpéteri Kun Bélához.

⁴¹ *Nekrológ, i. m.*, 9; *Emlékkönyv, i. m.*, 629; *Évkönyv, 1937/38, i. m.*, 228; *Debreceni Képes Kalendárium, 1931, i. m.*, 40.

⁴² HOLLÓSI, *i. m.*, 115; KOROM Mihály, *Az Ideiglenes Nemzetgyűlés debreceni ülése és az Ideiglenes Nemzeti Kormány megalakítása, Századok (1976/4)*, 640–674.

⁴³ *Wikipedia, Juhász Nagy Sándor életrajzában közli.* Juhász Nagy 1944. december 4-e óta a Debreceni Nemzeti Bizottság elnöke volt. 1919-es igazságügyi minisztersége és emigrációja révén nagy tekintély volt a szovjet megszálló hatóságok előtt, akik Kaba határában lévő tanyáján felkeresve vitték Debrecenbe, és bízták meg a polgári közigazgatás, valamint az új államhatalmi szervek megalakításában való közreműködéssel. Jutalmul az Ideiglenes Nemzetgyűlés alelnöke, később a debreceni egyetem jogi karának nyilvános rendes tanára lett 1946. május 10-én bekövetkezett haláláig.

⁴⁴ *Tanulmányok a magyarországi ... , i. m.*, 390.

A tudományos munka segítése

Hollósi Gábor általunk már többször idézett *A debreceni Jog- és Államtudományi Kar Egyházzogi Tanszékének története (1914–1949)* című alapos munkájában publikálta Szentpéteri Kun Béla tanári tevékenységének részleteit. Ismert a tanszék oktatási rendje, a professzor témavezetői tevékenysége, az egyetemi magántanárrá habilitáltak adatai. Nem tekinthetünk el azonban éppen nevezett dolgozatra támaszkodva e témakör rövid vázolásától.

Az egyházjog oktatása általában negyedéves hallgatók számára történt, legnagyobb terjedelemben római katolikus kánonjogot foglalt magában, a protestáns, azon belül református egyházzogi oktatás a tananyag aránytalanul kisebb részét tette ki, holott a debreceni egyetemen református hittanhallgatók is hallgatták az egyházjogot, vizsgáztak belőle, és nekik a református lelkészi életpályához a református egyházjog alaposabb ismeretére lett volna szükségük. A háború után 1946-ban átkerült az egyházjog az első évesekhez, de 1948-ban a VKM visszatette a negyedévesek tananyagába, ám csupán azon negyedévesek számára tette kötelezővé, akik az ún. „jogtudományi képzést” választották.⁴⁵ Ezzel a gyakorlati jogi pályára készülőket felmentette az egyházjog hallgatása alól, ami az egyházellenes kurzus része volt.

Egyházzogi doktorátust egyetem jogi karán csupán római katolikus vagy görög katolikus lelkészek szerezhettek, akik a római és a kánonjogot a joghallgatóknak előírt óraszámban hallgatták, a magasabb egyházi rendeket felvették, és egyházi felettes püspökük a doktori szigorlatukat engedélyezte.

Kun Béla már az 1910-es évek második felében javasolta a Kultuszminisztériumnak, hogy református és evangélikus lelkészeknek is engedélyezze valamennyi egyetem jogi karán az egyházzogi doktorátus megszerzését. A minisztérium elutasította javaslatát. Debrecenben előállt az a helyzet, hogy az egyetem Hittudományi Kara felvett egyházzogi doktori szigorlatot református lelkészektől, és azok sikeres volta esetén egyházzogi doktorrá avatta őket. Ezt Kun Béla „abnormis” állapotnak nevezte, mivel a Hittudományi Karon Egyházzogi Tanszék nem volt, és szerinte nem is teológiai tudomány az egyházjog.⁴⁶ Egyházzogi Tanszék valóban nem volt a debreceni egyetem Hittudományi Karán, az egyházjogot sem oktatták ott, mivel a Jogtudományi Karon éppen Szentpéteri Kun Béla tanszéke oktatta, amint a Debreceni Református Kollégiumban is történt, attól kezdve, hogy egyházzogi oktatás a jogi képzés keretében történt. Korábban és olyan protestáns teológiai főiskolákon, amelyek mellett nem működött jogi főiskola, az egyházjogot a Gyakorlati Teológiai Tanszék oktatta, mivel annak a tárgykörébe tartozott.

A debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetemen az 1920/21. tanévtől avattak kánonjogi doktorokat, az 1945/46. tanévvel bezárólag éspedig összesen hét, zömében

⁴⁵ HOLLÓSI, *i. m.*, 121.

⁴⁶ *Uo.*, 126.

római katolikus lelkészt.⁴⁷ Ennek ellentmondani látszik Hajdu József Ákos idézett munkája, aki a debreceni egyetemen 1993-tól újra működő debreceni jogi oktatási intézmény iratanyagának feldolgozása során megállapította, hogy 1918 és 1949 között 73 egyházjogi dolgozat készült a debreceni jogi karon. Ezek közül 58-nak volt Szentpéteri Kun Béla témavezetője és bíráló bizottsági tagja. Felsorolja azt is, hogy az egyházjogon belül mely témakörökből hány dolgozat született. A témavezető professzor publikált munkáinak témaköri megoszlása köszön vissza a tanítványok témaválasztásában.⁴⁸ Egyházjogi témában tehát nem csupán Kun Béla volt témavezetője vagy bíráló bizottsági tagja a született dolgozatoknak, hanem Hajdu által megadott más professzorok is.

Közöl olyan adatot is, hogy: „1918 és 1947 között kifejezetten egyházjogi tárgykörben 38 dolgozat született. [...] Ezen dolgozatok közül 28-nak volt a témavezetője Szentpéteri Kun Béla. [...] Mindezekén túlmenően azonban Sz. Kun Béla nem csupán saját tárgya keretei között vállalt témavezetői, illetve bírálói bizottsági tagi szerepet, hanem előszeretettel vett részt a jogtörténeti, jogbölcséleti tárgyú dolgozatok megvédése során is, amelyekre főként azon időszakokban került sor, amikor a háborúk ideje alatt egyes tanszékek professzorai, frontszolgálatot teljesítvén oktatási tevékenységüket folytatni nem tudták. [...] Tehát] Szentpéteri nem kizárólag az egyházjogi disszertációk megvédésében vállalt hathatós szerepet, de a kar egyik legkiválóbb és legsokrétűbb oktatójaként, kivette részét a más tantárgyak keretében íródott munkák bírálásából is.”⁴⁹

Szentpéteri Kun Béla irodalmi munkássága

A professzor irodalmi munkásságának rövid áttekintéséhez érdemes megismerni világnézetét. Politikai világnézetét és református vallási beállítódását egyaránt, hogy közelebb jussunk tudományos szemléletéhez. Szentpéteri Kun Béla református lelkészgyerekek volt, egy másik ugyanilyen lelkészgyerek, Varga Zoltán debreceni bölcész, egyetemi tanár szintén az volt, és a debreceni egyetem történetének I. kötetében Kun Bélát némi liberális elemeket őrző konzervatív beállítottságú tudósként jellemezte. Nekrológjának írója szintén konzervatív liberálisnak minősítette.⁵⁰ Hajdu József Ákos Varga Zoltán nyomán korábban maga is úgy értékelte, hogy: „liberális politikai nézeteit egyhamar felváltotta konzervatív érzülete, amely révén a magyar feudális jogrendet tekintette »ösi nemzeti magánjognak«, amelyre tekintettel nagy jelentőségűnek véli a korabeli jogintézmények múltjának a feltárását.”⁵¹ Az általam hivatkozott dolgozatában idézi saját magától

⁴⁷ *Uo.*, 127.

⁴⁸ HAJDU, *i. m.*, 338.

⁴⁹ *Uo.*, 339.

⁵⁰ VARGA, *i. m.*, 181; Nekrológ, 29.

⁵¹ HAJDU, *i. m.*, 340.

korábbi véleményét, amelyet azonban megváltoztatott, és azt írta, hogy: „*korábbi konzervatív nézetével és a feudális jogrendhez való ragaszkodásával jó magam ellentétesnek érzem Szentpéteri mindenkori újító szellemét, a politikai, vallási és nem mellesleg oktatási, tudományos fejlődésbe vetett hitét, előrelátó és előregondolkodó jellemét, valamint a szabadkőműves mozgalomhoz való viszonyulását.*”⁵²

E szerző egyetért korábbi dolgozatomban⁵³ Szentpéteri Kun világnézetéről írott véleményemmel, mely szerint szabadkőművessége annak korábbi, a Jászi Oszkár és köre által 1906-ban fellépett radikális, ateista, szocialista szabadkőműves irányzatát megelőző, a szabadkőművesek zömében továbbélő irányzatához tartozott. Ez a tradicionális szabadkőművesség nem volt ateista, hitt az Istenben, akit irataiban VENEM (=Világegyetem Nagy Építő Mestere) rövidítéssel nevezett meg, s ott tartotta a Bibliát a páholyok oltárán. Mindezekért számos református és evangélikus lelkész is tagja volt a szabadkőműves „testvériségnek”. Kun Béla sem volt sem egyházellenes, sem radikális. A progresszió híve volt, amelynek szellemében a „szabad egyház, szabad államban” elvét vallotta. Az egyház és állam legyen szétválasztva, az egyház legyen önfenntartó, alkotmányában pedig demokratikus, decentralizált, a Magyar Református Egyház valósítsa meg történelmi adósságát, a kálvini egyházalkotmányt, amelyben nincs pl. püspöki tisztség sem.⁵⁴

A progressziót társadalmi és politikai téren is értelmezte, de ez fokozatos haladást jelentett értelmezése szerint, aminek ő a kulturális, azon belül főleg szakterületét, az oktatást favorizálta. Életének nagyobb részében elkötelezett, de nem elfogult református volt, a kultúrprotestantizmus talaján állt, aki az egyházat mindenekelőtt politikai és művelődési központnak tartotta. Társadalmilag a magántulajdon szentségét, a tradicionális európai és magyar keresztyén értékrendet, ezen belül a meglévő jogrendet tisztelte. A *Debreceni Protestáns Lap*nak, ennek a tisztos terjedelmű tiszántúli református egyházkerületi hetilapnak 1916-tól 1925-ig főszerkesztője, 1926-tól 1933-ig felelős szerkesztője, de már korábban is rendszeres cikkírója volt. Összesen mintegy húsz lapban, folyóiratban publikált. Az általa szerkesztett lap nem kifejezetten hitéleti témákkal foglalkozott, hanem felölelte az azon kívüli, a református egyháztagokat érdeklő, érintő témaköröket is, így politikai, társadalmi, kulturális, olykor gazdasági kérdésekkel is foglalkozott, főleg hazaiakkal, de kitekintéssel volt a nagyvilágra is. Kun Béla nézeteit ezekből az újságszámokból aránylag gyorsan meg lehet ismerni, hiszen rendszeresen írt vezércikkeket, amelyekben a különböző aktuális kérdésekre reagált, igyekezett eligazítást adni. Természetesen tanulmányai, önállóan megjelent könyvei tükrözik tudományos felfogását leginkább, hiszen azokban nyílt alkalma véleménye kifejtésére. E könyvek egy része egyenesen tankönyvként született, és a jövő jogász, valamint református lelkésznevezdek oktatására, számukra szóló iránymutatás volt a rendeltetése.

⁵² *Uo.*

⁵³ *Uo.*

⁵⁴ Vö. 38. lapalji jegyzetet.

1918–20 között nagy és egymást követő gyors politikai változások jellemezték a magyarországi helyzetet. Kun Béla professzor 44. életévét betöltötte, amikor többször, gyors egymásutánban politikai változásban találta magát. Nem volt magánember, mert szerkesztette a *Debreceni Protestáns Lapot*, és a főszerkesztőnek minden változásra reagálnia kellett. Reagált is, de a szélsőséges és egymásnak ellentmondó helyzetekben igyekezett higgadt véleményt publikálni. Nem volt elragadtatva a Károlyi Mihály nevével fémjelzett népköztársaságtól, noha számos szabadkőműves „testvére” hangadó szerepet játszott benne. A református püspökök az új rendszert támogatásukról biztosították. Mozgalom, újság indult a református egyházon belül a vezetés átvételére, a Károlyi-kormányzat, majd a Berinkey-kormány támogatására. Zoványi Jenő debreceni hittudományi professzor 1918 nyarán és őszén cikkezett a *Világ* című lapban a hittanoktatás elmaradása érdekében, mert az a sötétséget terjeszti. Juhász Nagy Sándor, a Károlyi-párt országgyűlési képviselője, államtitkár, majd a Berinkey-kormányban miniszteri tárcát kapott. Belügyi államtitkár volt Jánosi Zoltán debreceni református lelkész. A Tanácsköztársaság kikiáltásakor a református egyházi vezetők üdvözölték az új kormányzatot. A debreceni hittudományi kar professzorai 1919. március 26-án „*a dolgok új rendjét, mint a Názáreti által hirdetett, az emberiség által várt istenországot*” (sic!) köszöntötték a táviratban,⁵⁵ amit a Kormányzótanács elnökének és a közoktatásügyi népbiztosnak küldtek. Minden bizonnyal féltükben tettek, hiszen az oroszországi bolsevikok egyházellenes rémtetteiről pontos értesülésük volt.

A Kun Béla vezette rendszer ellen Kun Béla professzor sem írhatott és közölhetett semmi kritizáló lapjában, mivel az meghirdetetten diktatúra volt. 1919. április 23-án Debrecent megszállták a királyi román csapatok, a lapokat cenzúrázta a román katonai közigazgatás. Akkor már lehetett a proletárdiktatúra és az őszirózsás forradalom kritikáját közölni. A románok még jó néven is vették, hiszen ők azt hangoztatták, hogy csupán a rend helyreállítására jöttek Magyarországnak erre a részére. Kun Béla professzor egyetemi oktatómunkája és újságszerkesztése mellett ellátta a jogi kar dékáni tisztségét. A román megszállás 1920 márciusában véget ért Debrecenben és környékén. Ha fellapozzuk, a *Debreceni Protestáns Lapot*, megtaláljuk a Nemzeti Hadsereg bevonulásáról, majd bizonyos idő múltán Horthy Miklós debreceni látogatásáról közölt anyagot. Meglátogatta a kormányzó volt iskoláját, a kollégiumot, még osztálytársaival is találkozott. Szentpéteri Kun Béla hazafiúi lelkesedéssel írt a felszabadulásról, a polgári rend helyreállításáról, kifejezte reményét a háborús összeomlás, idegen megszállás, a kilátásba helyezett békefeltételek okozta gazdasági és más problémák mihamarabbi megoldása iránt. Mindezt nem harsányan tette. Megállapíthatjuk, hogy nem volt sem szélső jobboldali, sem baloldali gondolkodású ember. 1944 decemberében igaza volt Juhász Nagy Sándornak és az Ideiglenes Nemzetgyűlés kommunista küldötteinek, hogy jobboldali gondolkodású volt, az ő értékelésük szerint, valójában, ha hazafias konzervatív liberálisnak mondjuk, akkor közelebb járunk a valósághoz.

⁵⁵ *Tanulmányok a Magyarországi... i. m.*, 271–274. A Hittudományi Kar táviratát lásd a 272. oldalon.

1944 októberében Szentpéteri Kun Bélának nem csupán egy személyben kellett szükségéből felkért prodékánként vezetnie a jogi kart és ellátni annak óráit, hanem politikai és vallási meggyőződése, magatartása is változtatásra kényszerült. Öreg fát nem lehet átültetni a közmondás szerint, de 70 éves kora ellenére Kun Bélának át kellett ültetődnie, ha egzisztenciáját meg akarta őrizni. Ez láthatóan több-kevesebb nehézséggel bár, de sikerült neki. Jó lenne tudnunk, hogy vajon elhitte-e 1944 decemberében, hogy a szovjet megszállók nem akarják a balti államok módján azonnal, vagy előbb-utóbb bekebelezni Magyarországot, vagy látszatra független, de szovjet mintájú kommunista uralom alá vonni. A kezdetek azt mutatták, hogy a nyugati szövetségesek kedvéért a Szovjetunió több pártrendszerben élő demokratikus rendszert akar, szoros moszkvai befolyás és megszálló csapatainak jelenléte mellett. Szentpéteri Kun professzor bizonyára nem volt annyira naiv, hogy 1947 és 1949 között ne látta volna, hogy itt nem a szabadkőműves „testvérei” által megálmódott szabadság, egyenlőség, testvériség kiterjesztéséről és sajátos értelmezéséről van csupán szó. Biztosak lehetünk abban, hogy azt is látta, hogy ezúttal nem rövidtávú bolsevizálásról lesz szó, mint 1919-ben, még ha a módszerek bizonyos fokig enyhébbek is voltak, mint akkor. Azt is látta, hogy a nemzeti és egyházi fennmaradás érdekében kompromisszumokra van szükség. Ekkor már nem szerkesztett újságot, de 1946-tól a Tiszántúli Református Egyházkerület világi elnökéként, főgondnokként, egykori professzortársa, Révész Imre egyháztörténész püspök mellett ezeket a kompromisszumokat meg kellett tennie, és ezeknek hangot kellett adnia. Megtette. Ezért is maradhatott 1949. december 15-ét követően főgondnok Révész Imre lemondása után a Rákosi Mátyás által támogatva püspökké választott Péter János⁵⁶ mellett életének hátra lévő fél évére.

Nekrológiában a hivatalos református egyházi lap többek között ezeket írta: *„Kun Béla igazán felejthetetlen példáját adta a református keresztyén ember és egyházi szolga helyes magatartásának egy példa nélkül álló kor- és világhatárban. Egyénileg ezer oka lett volna meddő tagadásba és passzivitásba visszahúzódnia: túl volt a hetven éven, egészsége lassan bár, de folyvást romlott, addigi társadalmi és politikai beállítottságát – melyet legtalálébban konzervatív liberalizmusnak lehetett [jellemezni] – vastag vonallal húzta keresztül a világtörténelem, és ő akkor vállalkozott a legnehezebb szolgálatára életének: megértetni egyházával, hogy az összeomlott múlt, amint egyéb, úgy egyházi vonatkozásban sem térhet többé vissza, s a múlt bűneiből és tévedéseiből a következményeket bátran és*

⁵⁶ Péter János (1910–1999) ref. lelkész, 1945 után különböző kormányzati tisztségekben tevékenykedett. Köztársasági elnöki titkár volt Tildy Zoltán és Szakasits Árpád mellett. E beosztásában Rákosi Mátyás utasításai szerint járt el. 1949-ben a Magyar Dolgozók Pártja „T” (titkos) tagja lett. Pártmegbízásból lett tiszántúli református püspök, amiről 1956. október 30-án lemondott. Különböző magas állami és párt tisztségeket viselt. Volt külügyminiszter-helyettes, külügyminiszter, az országgyűlés elnöke stb. KUBINYI Ferenc, *Fekete lexikon 1945–1956*, I. Miskolc, 1994, 144–147; Péter János MDP-tagságáról. Vö. Kiss József, RIPP Zoltán, *„Mi inkább az elnapolás mellett vagyunk, mint hogy enyhe ítéletet hozzunk. Három dokumentum a Nagy Imre per 1958. februári elhalasztásáról”*, Társadalmi Szemle (1993/4), 88., 8. jegyzet.

alázatosan levonva az egyháznak – az államvezetéssel szemben megértőn egybehangolódva – ki kell vennie a maga részét az egészen új alapokon megindult nagy országépítésből. – Elmondja a nekrológ hogy: „tanította és követelte Kun Béla a múltban az antidemokrati- kus egyházkormányzati gyakorlat kiküszöbölését, és örülhetett, hogy 1944 után azok mind megvalósulhattak. Fájna viszont Kun Bélának, hogy az egyházi köztudatban nagyon lassan fogadják be ezeket az üdvös átalakulásokat.”⁵⁷

Kun Béla agitációjára szükség volt 1946 után az egyházban, hogy elfogadtassa, mi- szerint a múlt semmilyen formában, még egyházi keretek között sem tér vissza, és az állammal együttműködve kell építenie az egyháznak az országot. A szocializmus még nem szerepel építési célként, de arról volt szó. Kun Béla nagyformátumú szónok volt. Ezt korábbi élete során gyakorolta, és mi is meggyőződhetünk róla, ha csupán rektor- ként elmondott 37 beszédének 1932-ben megjelent kötetét olvassuk. Ezek között van március 15-i ünnepi beszéd, üdvözlő beszéd, három új professzor köszöntésére mon- dott beszéd, két elhunyt professzortársa ravatalánál elmondott búcsúztatója és doktor- avatási beszédek, amelyekkel az avatottakat üdvözölte. Különböző karokon, különböző témakörből doktoráltakat köszöntött úgy, hogy méltatta azok tudományos teljesítmé- nyét. Ez mutatja, hogy otthon volt más tudományágakban is.⁵⁸

Madártávlatból tekintjük át e sokat publikált tudós könyveit legalább témájuk alap- ján csoportosítva. Az áttekintéshez ajánlom Hajdu József Ákos már idézett munkájá- nak hasonló, de bővebb összefoglalását.⁵⁹ Szentpéteri Kun Béla bibliográfiája megjelent két helyen is, de a könnyebb használhatóság szempontjából e fejezet után, a tanulmány zárásaként ismét beiktatjuk.⁶⁰

Pályája kezdetén hat önálló, nem egyházjogi szakmunkája látott nyomdafestéket: „Jogtörténeti irány magánjogunkban” (Máramarossziget, 1900); „Bevezetés a jog- és ál- lamtudományokba” (Pozsony, 1901); „Nádori méltóság és felelős kormány” (Budapest, 1902); „A házasságról” (Máramarossziget, 1902); „A tervezet öröklési rendje” (Márama- rossziget, 1904); „Különfélék” (Máramarossziget, 1900).

„Legkedveltebb kutatási témái közé a református egyházalkotmányoknak, az állam és egy- ház kapcsolatának, a református lelkészségnek, Kálvin János személyének és egyházi gon- dolatainak, gróf Tisza István vallási törekvéseinek, valamint a Debreceni Egyetem és [sic] oktatási tevékenységének elemzése tartozott.

A református egyházalkotmánnyal kapcsolatban 17 önálló munkája jelent meg, ame- lyek jelentős része a szabadköművesség elvein felépülve, az állam és egyház viszonyait taglal- va azok békés egymás mellett élésének lehetőségét hivatott bemutatni. Ezekhez társul [...]

⁵⁷ Nekrológ, 9. Figyeljük meg, hogy nem Szentpéteri Kun Béla nevet használ az idézett rész, hanem egyszerűen Kun Bélát.

⁵⁸ SZENTPÉTERI KUN Béla, *Beszédek egyetemi ünnepeken, az 1930/31. évben*, Debrecen, 1932, 39.

⁵⁹ HAJDU, *i. m.*, 341–344.

⁶⁰ *Emlékkönyv, i. m.*, 630–635; CSOHÁNY, *Szentpéteri Kun Béla*, 147–150; Egyházi jellegű munkáit ld. *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon, i. m.*, 354–355; Válogatott bibliográfiáját közli az *Új Magyar Életrajzi Lexikon III. köt.*, 1246.

három Kálvin János személye és munkássága köré épülő tanulmánya is, amelyek elmélyülten foglalkoznak az »ősreformátus« egyház szervezetével, hagyományaival és szorgalmazzák az azokhoz való közeledést. [...] Közel hét munkája jelent meg Szentpéterinek a Debreceni Egyetemen és annak megalapításával kapcsolatban.»⁶¹

Az élet úgy hozta, hogy szükség volt számos esetben nevezetes emberekről írnia, amit láthatóan szívesen és nagy hozzáértéssel tett, gróf Tisza Istvánról hat munkát, Degenfeld Józsefről, Baltazár Dezsőről, Tóth Lajos kollegájáról és barátjáról és „*Civis professzorok, Debreceni jogtanítók*” című összefoglaló munkáit említjük meg. 1933-tól 1967-ig volt érvényben a Magyarországi Református Egyház törvénykönyve, amely ugyan névlegesen nem az ő munkája, hanem zsinati bizottság kellett, hogy szerkessze, és a zsinat fogadta el, de valójában az ő alkotásának tekinthető. 1948-ban jelent meg „*A Magyarországi Református Egyház külső rendje*” (Budapest) című nagy jelentőségű munkája, amit tekinthetünk hatyúdalának. A református egyház parókiális könyvtárának sorozatában adták ki, és minden lelkészi hivatalban kötelezően be kellett szerezni, hogy minden lelkésznek rendelkezésére álljon. Korábbi hasonló jellegű munkáinak alaposan bővített változata ez. Jogelméleti és jogtörténeti segédkönyv, bemutatja a hazai és külföldi egyházak alkotmányának történetét, amely aztán végigtárgyalja az 1933. évi törvénykönyvet módosításaival együtt, és a végrehajtási utasításokat is tartalmazza. Nevezetessége, hogy 1971-től 1995-ig a Debreceni Református Teológiai Akadémián ez volt a tankönyv. Természetesen mivel 1967-től volt új törvénykönyv, amit szintén tanultak a hallgatók, de Szentpéteri Kun Béla könyvének elméleti, jogtörténeti és egyházalkotmány-történeti részét ebből ismerték meg.

Művei elárulják, hogy a különböző felekezetek jogtörténetével, dogmatikájával, etikájával tisztában volt, de ismerte a Bibliát, és alkalmazta e sokrétű tudását. Révész Imre Kun Béla 40 éves tanári jubileumán mondott beszéde egy részletével zárjuk a tudós professzor életművének bemutatását: „*Az egyházjog tudománya azért különösen nehéz tudomány, mert két aspectusa van, amint a neve is mutatja: egyfelől jogi, másfelől teológiai arculata. Ebből csak felületes lelkek következtethetik azt, hogy tehát az egyházjogtudomány műveléséhez elég, ha valaki félig jogász és félig teológus. A dolog mélyére nézve épp az adja különös nehézségét e tudomány művelésének, hogy eszményi magaslaton egész jogász és egész teológus kell hozzá. Ezt a magaslatot az egyházjogtudomány egész történetében nagyon kevesen érték el a reformáció előtt és után [...] én [...] bizonyosságot tehetek arról, hogy Kun Béla e kevesek közül való.*”⁶²

⁶¹ HAJDU, i. m., 341.

⁶² *Évkönyv 1937/38, i. m., 232–233.*